

Høgskolen i Telemark

SLUTTEKSAMEN

6000 Bedriftsøkonomisk analyse og regnskap

03.12.2012

Tid/Time:	5 timer (kl 09:00 – 14:00)
Målform/Language:	Bokmål/Nynorsk
Sidetall/Pages:	6 sider (ekskl. framside) + 1 vedlegg (2 eksemplarer)
Hjelpemiddel:	Egen kalkulator.
Merknad/Notes:	Husk å føre på kandidatnummer på alle ark.
Vedlegg:	Saldobalanse / løsningsark til oppgave nr 1.

Eksamensresultata blir offentliggjort på nettet via Studentweb

BOKMÅL

OPPGAVE 1 (35 %)

AS Butikk driver forretning i eget bygg. Noe av lokalene leies ut til andre.
Foreløpig saldobalanse pr 31.12.2011 er lagt ved som bilag 1 (alle tall er i hele tusen).

I resultatregnskapet er lønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift samlet i en konto. Alle betalbare driftskostnader er samlet i en konto; - Andre driftskostnader. I balansen er Skyldig arbeidsgiveravgift, påløpte feriepenger og påløpt arbeidsgiveravgift av feriepenger samlet i en konto.

Vedlegg 1 kan brukes som løsningsark med to alternative metoder; - tilpasset Debet/Kredit og fortegn.

a) I forbindelse med årsavslutningen for 2011 skal du utarbeide endelig saldobalanse / Balanse og Resultatkonto der du tar hensyn til følgende tilleggsopplysninger:

1. Bygningen skal avskrives lineært med 2 % av kostpris som var 2000.
2. Maskiner skal avskrives lineært med 10 % av kostpris som var 550.
3. Inventaret er anskaffet for 300. Det avskrives lineært med 20 %.
4. En av leietakerne har før utgangen av 2011 innbetalt 3 i husleie for januar 2012.
5. Det betales avdrag og renter på pantelånet to ganger i året; - 01.04.11 og 01.10.11.
Renter beregnes etterskuddsvis med en rentesats på 4 %.
6. Avsetning tap på fordringer pr 31.12.12 er beregnet til 14.
7. Varebeholdningen ved årets utgang skal føres i balansen med 195.
8. Forsikringer betales en gang pr år. Selskapet har i løpet av året betalt 40 i forsikringspremie for perioden 01.04.11 – 31.03.12. Beløpet er bokført på konto Andre driftskostnader.
9. Pr 01.01.11 hadde selskapet påløpte diverse driftskostnader med 21. Ved utgangen av året var påløpte driftskostnader økt til 25.
10. Det skal ikke avsettes til skatt. Hele overskuddet / underskuddet skal føres mot Annen egenkapital.

b) Forklar hvordan hver enkelt av følgende opplysninger ville medført endringer av resultatet for 2011 i forhold til løsningen av deloppgave a):

- I. – avsetning til tap på fordringer hadde vært uendret fra 01.01.11?
- II. – en av de ansatte hadde sluttet og fått utbetalt feriepengene som han hadde tjent opp i 2011?
- III. – varebeholdningen hadde blitt bokført til 190 pr 31.12.11?
- IV. – leietakeren hadde innbetalt ytterligere 3 i husleie for februar 2012?
- V. – en av de ansatte hadde fått et forskudd på lønn på 5?

OPPGAVE 2 (10 %)

Vis hvordan følgende transaksjoner skal bokføres:

1. Inngående faktura vedrørende varekjøp fra leverandør 20005 på kr 12.500,- + 25 % mva, - totalt kr 15.625,-. Betalingsbetingelser er – 1,5 % rabatt pr 14 dager.
2. Inngående kreditnota fra leverandør 20005 vedrørende tidligere varekjøp. Beløpet er kr 500,- eksklusiv mva.
3. Vi betaler faktura med fradrag av kreditnota til leverandør 20005, og trekker fra avtalt rabatt. Regn ut rabattbeløpet og bokfør betalingen.
4. Lønnsbilag:

Brutto lønn	kr 152.000
Skattetrekk	kr 48.000

Trukket tidligere utbetalt forskudd kr 10.000.

Nettobeløpet utbetales fra bank.

Det avsettes feriepenger etter sats 12,0 % og arbeidsgiveravgift etter sats 14,1 %.

Skattetreksbeløpet overføres til egen bankkonto for skattetreksmidler.

OPPGAVE 3 (25 %)

En bedrift produserer bare ett produkt. Vi kjenner følgende tall fra kalkylen:

Salgspris	kr 60
Variabel enhetskostnad	kr 36

Variabel enhetskostnad forutsettes å være proporsjonale.

Bedriftens faste kostnader beløper seg til kr 850.000 pr år.

Bedriften forventer en omsetning (totalinntekt) på kr 2.700.000 pr år.

- a. Beregn dekningsgrad.
- b. Beregn nullpunktomsetning.
- c. Beregn overskudd evt. underskuddet ved oppgitt omsetning.
- d. Hva blir sikkerhetsmarginen (risikomarginen) i prosent ved denne omsetningen?
- e. Tegn opp et dekningsdiagram og marker nullpunktomsetning og beregnet sikkerhetsmargin.

Bedriften vurderer å foreta en investering i maskiner for å redusere de variable kostnadene. Dette vil øke de faste kostnadene med kr 100.000 pr år. Variabel enhetskostnad vil da bli redusert til kr 32.

- f. Beregn dekningsgrad, nullpunktomsetning, sikkerhetsmargin og overskudd.
- g. Ville du anbefale bedriften å foreta denne investeringen? Begrunn svaret.

Bedriften regner med at en prisreduksjon på 10 % vil medføre en volumøkning på 20 %. (Ta utgangspunkt i de opprinnelige opplysningene.)

- h. Vil du anbefale bedriften å foreta denne prisreduksjonen dersom dette ikke krever økning i de faste kostnadene. Begrunn svaret.

OPPGAVE 4 (30 %)

En produksjonsbedrift benytter tilleggskalkulasjon etter selvkostprinsippet i sin produktkalkulasjon. Kalkylen skal baseres på aktiviteten i en normalperiode hvor en har følgende regnskapstall:

Direkte materialkostnad	2.340.000
Direkte lønn i tilvirkningsavdelingen	980.000
Direkte lønn i monteringsavdelingen	1.580.000
Indirekte kostnader i innkjøps- og materialavdelingen	257.000
Indirekte kostnader i tilvirkningsavdelingen	450.000
Indirekte kostnader i monteringsavdelingen	350.000
Indirekte kostnader i salgs- og administrasjonsavdelingen	900.000

Normal aktivitet i tilvirkningsavdelingen er 6.500 maskintimer

Normal aktivitet i monteringsavdelingen er 5.500 arbeidstimer

Tilleggssatsene beregnes slik:

- Indirekte kostnader i innkjøps- og materialavdelingen som et prosenttillegg på direkte materialforbruk.
- Indirekte kostnader i tilvirkningsavdelingen i forhold til antall maskintimer i avdelingen.
- Indirekte kostnader i monteringsavdelingen i forhold til antall arbeidstimer i avdelingen.
- Salgs- og administrasjonskostnadene som et prosenttillegg på tilvirkningskost.

- A. Beregn tilleggssatsene som bedriften skal benytte for indirekte kostnader i de ulike avdelingene.
- B. Sett opp en kalkyle for et produkt hvor vi har følgende opplysninger om forbruk:

Direkte materialkostnad	450.000
Direkte lønn i tilvirkningsavdelingen	315.000
Direkte lønn i monteringsavdelingen	210.000
Timeforbruk (maskintimer) i tilvirkningsavdelingen	1.520 timer
Timeforbruk (arbeidstimer) i monteringsavdelingen	730 timer

- C. Bedriften regner en fortjeneste på 15 % av selvkost. Hva blir kalkulert salgspris på produktet ekskl. merverdiavgift?
- D. Kunden godtar ikke vårt pristilbud iht kalkylen, men krever en rabatt på 10 % i forhold til kalkulert salgspris. Hvordan ville du forholdt deg til kundens rabattkrav? Begrunn svaret.
- E. Ville vurderingen blitt en annen om kundens rabattkrav var 20 %? Begrunn svaret.

NYNORSK

OPPGAVE 1 (35 %)

AS Butikk driver forretning i eige bygg. Nokre av lokalane blir leigd ut til andre. Foreløpig saldobalanse pr 31.12.2011 er lagt ved som vedlegg 1 (alle tal er i heile tusen).

I resultatregnskapet er lønn, feriepengar og arbeidsgivaravgift samla i ein konto. Alle betalbare driftskostnader er samla i ein konto; - Andre driftskostnader. I balansen er Skyldig arbeidsgivaravgift, påløpte feriepengar og påløpt arbeidsgivaravgift av feriepengar samla i ein konto.

Vedlegg 1 kan brukast som løysningsark med to alternative metodar; - tilpassa Debet/Kredit og fortegn.

a) I forbindelse med årsavslutninga for 2011 skal du utarbeide endeleg saldobalanse / Balanse og Resultatkonto der du tar omsyn til følgjande tilleggsopplysningar:

1. Bygningen skal avskrivas lineært med 2 % av kostpris som var 2000.
2. Maskiner skal avskrivas lineært med 10 % av kostpris som var 550.
3. Inventaret er kjøpt for 300. Det avskrivas lineært med 20 %.
4. Ein av leigetakarane har før utgangen av 2011 innbetalt 3 i husleige for januar 2012.
5. Det blir betalt avdrag og renter på pantelånet to gonger i året; - 01.04.11 og 01.10.11. Renter reknast etterskotsvis med ein rentesats på 4 %.
6. Avsetning tap på fordringar pr 31.12.12 er utrekna til 14.
7. Varelageret ved årets utgang skal føres i balansen med 195.
8. Forsikringar blir betalt ein gong pr år. Selskapet har i løpet av året betalt 40 i forsikringspremie for perioden 01.04.11 – 31.03.12. Beløpet er bokført på konto Andre driftskostnader.
9. Pr 01.01.11 hadde selskapet påløpte diverse driftskostnader med 21. Ved utgangen av året var påløpte driftskostnader auka til 25.
10. Det skal ikkje avsettast til skatt. Heile overskottet / underskottet skal førast mot Annen eigenkapital.

b) Forklar korleis kvar enkelt av følgjande opplysningar ville ført til endringar av resultatet for 2011 i høve til løysninga av deloppgåve a):

- I. – avsetning til tap på fordringar hadde vore uendra frå 01.01.11?
- II. – ein av dei tilsette hadde slutta og fått utbetalt feriepengane som han hadde tent opp i 2011?
- III. – varelageret hadde blitt bokført til 190 pr 31.12.11?
- IV. – leigetakaren hadde innbetalt ytterlegare 3 i husleige for februar 2012?
- V. – ein av dei tilsette hadde fått eit forskott på lønn på 5?

OPPGAVE 2 (10 %)

Vis korleis følgjande transaksjoner skal bokførast:

1. Inngående faktura vedrørende varekjøp frå leverandør 20005 på kr 12.500,- + 25 % mva, - totalt kr 15.625,-. Betalingsvilkår er – 1,5 % rabatt pr 14 dagar.
2. Inngående kreditnota frå leverandør 20005 vedrørende tidlegare varekjøp. Beløpet er kr 500,- eksklusiv mva.
3. Vi betaler faktura med frådrag av kreditnota til leverandør 20005, og trekker frå avtalt rabatt. Regn ut rabattbeløpet og bokfør betalinga.
4. Lønnsbilag:
Brutto lønn kr 152.000
Skattetrekk kr 48.000
Trek av tidlegare utbetalt forskott kr 10.000.
Nettobeløpet blir utbetalt frå bank.
Det avsettast feriepengar etter sats 12,0 % og arbeidsgivaravgift etter sats 14,1 %.
Skattetreksbeløpet overførast til eigen bankkonto for skattetreksmidler.

OPPGAVE 3 (25 %)

Ein bedrift produserer bare eitt produkt. Vi kjenner desse talla frå kalkylen:

Salspris	kr 60
Variabel enhetskostnad	kr 36

Variabel enhetskostnad er proporsjonale.

Bedriftas faste kostnader utgjør kr 850.000 pr år.

Bedrifta ventar ein omsetning (totalinntekt) på kr 2.700.000 pr år.

- a. Rekn ut dekningsgrad.
- b. Rekn ut nullpunktomsetning.
- c. Rekn ut overskott evt. underskott ved oppgitt omsetning.
- d. Kva blir sikkerhetsmarginen (risikomarginen) i prosent ved denne omsetninga?
- e. Teikn opp eit dekningsdiagram og merk av nullpunktomsetning og sikkerhetsmargin.

Bedrifta vurderer å foreta ei investering i maskiner for å redusere dei variable kostnadene. Dette vil auke dei faste kostnadene med kr 100.000 pr år. Variabel enhetskostnad vil da bli redusert til kr 32.

- f. Rekn ut dekningsgrad, nullpunktomsetning, sikkerhetsmargin og overskott.
- g. Ville du anbefale bedrifta å foreta denne investeringa? Grunnge svaret.

Bedrifta regner med at en prisreduksjon på 10 % vil medføre ein volumauke på 20 %. (Ta utgangspunkt i de opphavlege opplysningane.)

- h. Vil du anbefale bedrifta å foreta denne prisreduksjonen dersom dette ikkje fører til auke i de faste kostnadene. Grunnngje svaret.

OPPGAVE 4 (30 %)

Ein produksjonsbedrift nyttar tilleggskalkulasjon etter sjølvkostprinsippet i sin produktkalkulasjon. Kalkylen skal baserast på aktiviteten i ein normalperiode der ein har følgjande regnskapstall:

Direkte materialkostnad	2.340.000
Direkte lønn i tilverkingsavdelinga	980.000
Direkte lønn i monteringsavdelinga	1.580.000
Indirekte kostnader i innkjøps- og materialavdelinga	257.000
Indirekte kostnader i tilverkingsavdelinga	450.000
Indirekte kostnader i monteringsavdelinga	350.000
Indirekte kostnader i sals- og administrasjonsavdelinga	900.000

Normal aktivitet i tilverkingsavdelinga er 6.500 maskintimar

Normal aktivitet i monteringsavdelinga er 5.500 arbeidstimar

Tilleggssatsane reknast ut slik:

- Indirekte kostnader i innkjøps- og materialavdelinga som eit prosenttillegg på direkte materialforbruk.
- Indirekte kostnader i tilverkingsavdelinga i forhold til talet på maskintimar i avdelinga.
- Indirekte kostnader i monteringsavdelinga i forhold til talet på arbeidstimar i avdelinga.
- Sals- og administrasjonskostnadene som eit prosenttillegg på tilverkingskost.

- A. Beregn tilleggssatsene som bedrifta skal nytte for indirekte kostnader i dei ulike avdelingane.
- B. Sett opp en kalkyle for eit produkt der vi har følgjande opplysningar om forbruk:

Direkte materialkostnad	450.000
Direkte lønn i tilverkingsavdelinga	315.000
Direkte lønn i monteringsavdelinga	210.000
Timeforbruk (maskintimer) i tilverkingsavdelinga	1.520 timar
Timeforbruk (arbeidstimer) i monteringsavdelinga	730 timar

- C. Bedrifta regner en forteneste på 15 % av sjølvkost. Kva blir kalkulert salspris på produktet ekskl. meirverdiavgift?
- D. Kunden godtar ikkje vårt pristilbod iht kalkylen, men krev ein rabatt på 10 % i forhold til kalkulert salspris. Korleis ville du vurdert kundens rabattkrav? Grunnngje svaret.
- E. Ville vurderinga blitt ei anna om kundens rabattkrav var 20 %? Grunnngje svaret.

KANDIDAT NR:

VEDLEGG 1 (tabellarisk med fortegn - mottatt side med Debet/Kredit)

Kontonavn	Forel. Saldo	Overføringer	Endelig SB	Henvsn.
Bygning	1 800			
Maskiner	410			
Inventar	50			
Varebeholdning	210			
Kundefordringer	176			
Avsetning tap på fordringer	-10			
Forskuddsbetalt forsikring	8			
Bankinnskudd, skattetrekk	42			
SUM EIENDELER				
Aksjekapital	-300			
Annen egenkapital	-70			
Pantelån	-1 100			
Kassekreditt	-146			
Leverandørgjeld	-378			
Skyldig skattetrekk	-42			
Skyldig merv.avg.	-26			
Skyldig AGA, feriep. Etc	-118			
Forskuddsbet husleieinntekt	0			
Påløpte rentekostnader	-16			
Påløpte driftskostnader	-21			
SUM EK OG GJELD				
Avg.pl. Varesalg	-4 310			
Leieinntekter	-98			
Varekjøp	2 917			
Lønninger, AGA, etc	846			
Avskrivninger	0			
Andre driftskostnader	115			
Tap på fordringer	20			
Renteinntekter	-7			
Rentekostnader	48			
Årsresultat	0			
SUM	0			

VEDLEGG 1 (tabellarisk med Debet/Kredit - mottatt side med fortegn)

VEDLEGG 1 (tabellarisk med Debet/Kredit - mottatt side med fortegn)

KANDIDAT NR:

	Kontonavn	Foreløpig saldobalanse		Overføringer		RESULTAT		BALANSE		Henv.
		Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	
1100	Bygning	1800								
1200	Maskiner	410								
1250	Inventar	50								
1460	Varebeholdning	210								
1500	Kundefordringer	176								
1580	Avsetning tap på fordringer		10							
1790	Forsukdsbet forsikring	8								
1950	Bankinnskudd, skattetrekk	42								
2000	Aksjekapital		300							
2050	Annen egenkapital		70							
2240	Pantelån		1100							
2380	Kassekreditt		146							
2400	Leverandørgjeld		378							
2600	Skyldig skattetrekk		42							
2740	Skyldig merv.avg.		26							
2770	Skyldig AGA, feriep. Etc		118							
2910	Forsukdsbet husleieinntekt		0							
2950	Påløpte rentekostnader		16							
2960	Påløpte driftskostnader		21							
3000	Avg.pl. Varesalg		4310							
3600	Leieinntekter		98							
4300	Varekjøp	2917								
5000	Lønninger, AGA, etc	846								
6010	Avskrivninger	0								
7790	Andre driftskostnader	115								
7830	Tap på fordringer	20								
8050	Renteinntekter		7							
8150	Rentekostnader	48								
8800	Årsresultat	0								
	SUM	6642	6642							

KANDIDAT NR:

VEDLEGG 1 (tabellarisk med fortegn - mottatt side med Debet/Kredit)

Kontonavn	Forel. Saldo	Overføringer	Endelig SB	Henvise.
Bygning	1 800			
Maskiner	410			
Inventar	50			
Varebeholdning	210			
Kundefordringer	176			
Avsetning tap på fordringer	-10			
Forskuddsbetalt forsikring	8			
Bankinnskudd, skattetrekk	42			
SUM EIENDELER				
Aksjekapital	-300			
Annen egenkapital	-70			
Pantelån	-1 100			
Kassekreditt	-146			
Leverandørgjeld	-378			
Skyldig skattetrekk	-42			
Skyldig merv.avg.	-26			
Skyldig AGA, feriep. Etc	-118			
Forskuddsbet husleieinntekt	0			
Påløpte rentekostnader	-16			
Påløpte driftskostnader	-21			
SUM EK OG GJELD				
Avg.pl. Varesalg	-4 310			
Leieinntekter	-98			
Varekjøp	2 917			
Lønninger, AGA, etc	846			
Avskrivninger	0			
Andre driftskostnader	115			
Tap på fordringer	20			
Renteinntekter	-7			
Rentekostnader	48			
Årsresultat	0			
SUM	0			

VEDLEGG 1 (tabellarisk med Debet/Kredit - mottatt side med fortegn)

KANDIDAT NR:

Kontonavn	Foreløpig saldobalanse		Overføringer		RESULTAT		BALANCE		Henv.
	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	
1100 Bygning	1800								
1200 Maskiner	410								
1250 Inventar	50								
1460 Varebeholdning	210								
1500 Kundefordringer	176								
1580 Avsetning tap på fordringer		10							
1790 Forskuddsbet forsikring	8								
1950 Bankinnskudd, skattetrekk	42								
2000 Aksjekapital		300							
2050 Annen egenkapital		70							
2240 Panteiån		1100							
2380 Kassekreditt		146							
2400 Leverandørgjeld		378							
2600 Skyldig skattetrekk		42							
2740 Skyldig merv.avg.		26							
2770 Skyldig AGA, feriep. Etc		118							
2910 Forskuddsbet husleieinntekt		0							
2950 Påløpte rentekostnader		16							
2960 Påløpte driftskostnader		21							
3000 Avg.pl. Varesalg		4310							
3600 Leieinntekter		98							
4300 Varekjøp	2917								
5000 Lønninger, AGA, etc	846								
6010 Avskrivninger	0								
7790 Andre driftskostnader	115								
7830 Tap på fordringer	20								
8050 Renteinntekter		7							
8150 Rentekostnader	48								
8800 Årsresultat	0								
SUM	6642	6642							